

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), (jud. R. Pascari)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, V. Sîrbu, V. Buhnaci).

Î N C H E I E R E

07 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Guțu Vasile
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu
privire la repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 22 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care au
fost respinse cererile de apel declarate de Ministerul Justiției, Procuratura Generală
și cererea de apel incident depusă de Guțu Vasile și a fost menținută hotărârea din
16 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), prin care acțiunea a fost
admisă parțial,

c o n s t a t ă :

La 12 martie 2020, Guțu Vasile a depus o cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu
privire la repararea prejudiciului material și moral în temeiul Legii nr. 1545 din 25
februarie 1998.

În motivarea pretențiilor sale, reclamantul a invocat că, la 04 ianuarie 2012.
în privința sa a fost pornită cauza penală, fiind învinuit de faptul precum că activând
în funcția de director al Colegiului Agroindustrial din or. Rîșcani și în conformitate
cu prevederile art. 123 Cod penal fiind persoană cu funcție de răspundere, ar fi comis
infracțiunea prevăzută de art. 324 alin. 2) lit. c) Cod penal.

Prin sentința din 12 august 2013 a Judecătoriei Rîșcani a fost achitat din
motivul lipsei în acțiunile sale a elementelor constitutive ale infracțiunii imputate.

Prin decizia din 19 noiembrie 2014 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți
a fost respins apelul procurorului ca nefondat și a fost menținută sentința din 12
august 2013 a Judecătoriei Rîșcani.

Prin decizia din 24 martie 2015 a Colegiului lărgit a Curții Supreme de Justiție
a fost admis recursul ordinar declarat de procuror, casată decizia din 19 noiembrie
2014 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău și dispusă rejudecarea cauzei de
către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 26 septembrie 2016 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți a admis apelul procurorului, casată sentința din 12 august 2013 a Judecătoriei Rîșcani și a fost pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează: Guțu Vasile s-a recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. c) Cod penal și în baza legii i s-a stabilit pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 5 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu amendă în mărime de 2000 unități convenționale, echivalentul a 40000 de lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice în întreprinderile, instituțiile și organizațiile de stat pe un termen de 3 ani.

Reclamantul a precizat că în baza deciziei respective a fost luat sub arest imediat din sala de ședințe și plasat în penitenciar de tip semiînchis. A atacat decizia în cauză, iar prin decizia din 14 martie 2017 a Colegiului penal lărgit a Curții Supreme de Justiție recursul a fost admis, casată decizia din 26 septembrie 2016 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți, fiind menținută sentința din 12 august 2013 a Judecătoriei Rîșcani, prin care a fost achitat pe motivul lipsei în acțiunile sale a elementelor constitutive ale infracțiunii, totodată, s-a dispus eliberarea sa din instituția penitenciară în care era deținut.

A punctat reclamantul că, s-a demonstrat prin hotărâri definitive și irevocabile nevinovăția sa și constatată atragerea sa ilegală la răspundere penală și condamnare, subliniind că în cadrul urmăririi penale și judecării cauzei penale pornite în privința sa, a fost în mod ilegal reținut, au fost aplicate măsuri preventive sub formă de a nu părăsi localitatea sau țara, a fost suspendat din funcția de director al Colegiului Agroindustrial din or. Rîșcani, din funcția de profesor în cadrul Colegiului și din calitatea sa de vicepreședinte al raionului Rîșcani și în consecință, în mod ilegal a fost atras la răspundere penală și privat de libertate începând cu data de 26 septembrie 2016, când a fost luat imediat sub strajă din sala de ședințe, până la 14 martie 2017, când a fost examinat recursul ordinar declarat și dispusă eliberarea sa din locul de detenție. A relevat că în urma acestui fapt, a suferit mult din punct de moral și material, s-a simțit umilit în fața familiei, rudelor, prietenilor și colegilor de serviciu, a fost privat de dreptul de a-și îndeplini funcțiile pe care le deținea, cauza s-a examinat în instanțe timp îndelungat, s-a aflat în permanență presat de senzația condamnării penale și nedreptății, dar cel mai grav, argumentează că a fost în mod ilegal privat de libertate, fapt pentru care i-au fost încălcate în mod abuziv drepturile și libertățile fundamentale.

A afirmat reclamantul că, consecințele acțiunilor ilicite a organului de urmărire penală, a procuraturii și instanțelor de judecată sunt extrem de grave, iar sănătatea fizică și starea sa psihică în urma acestui fapt a avut mult de suferit, consecințele fiind iremediabile, de asemenea, precizează că în legătură cu suspendarea din funcția de director al Colegiului Agroindustrial din or. Rîșcani, începând cu data de 23 august 2012 până la 28 decembrie 2015, când urma să expire de drept perioada pentru care exercita funcția în cauză, a fost privat de dreptul de a munci și exercita atribuțiile de serviciu, precum și de dreptul la remunerare, fapt care i-a afectat grav situația financiară. A comunicat reclamantul că, i-a fost cauzat un prejudiciu material în mărime de 321501,36 de lei, ceia ce constituie salariu calculat pentru funcția de director pe perioada suspendării 23 august 2012 - 03 octombrie 2015, fapt pe care îl confirmă prin certificatul privind mărimea salariului din 17 mai

2017.

Totodată, având în vedere că a fost privat ilegal de libertate, pe perioada de detenție 26 septembrie 2016 – 14 martie 2017 a fost în imposibilitate să activeze și să își îndeplinească obligațiile de serviciu, fiind suspendat din funcția de vicepreședinte al raionului Rîșcani și din funcția de profesor la discipline tehnice și tehnologice în cadrul Colegiului Agroindustrial, începând cu 03 octombrie 2016 până la 15 martie 2017, respectiv, comunică că, sumele neplătite în calitate de salariu pe perioada suspendării din funcția de vicepreședinte al raionului Rîșcani constituie 50020,09 de lei, fapt pe care îl confirmă prin certificatul privind calculul plăților salariale nr. 117 din 21 februarie 2020, iar pe perioada suspendării din funcția de profesor la discipline tehnice și tehnologice în cadrul Colegiului Agroindustrial sumele neplătite în calitate de salariu au constituit 31426,92 de lei - având în vedere salariul de bază în mărime de 5237,82 de lei. Prin acțiunile ilegale a organului de urmărire penală, procuratură și instanța de judecată i s-a produs un prejudiciu material în valoare de 402948,37 de lei, ceea ce constituie salariul ratat ca urmare a suspendării din funcțiile deținute, în legătură cu cauza penală pornită împotriva sa.

A indicat reclamantul că, fiind diagnosticat cu Xxxxxxx și Xxxxxxx, datorită stresului continuu în legătură cu incriminarea nedreaptă imputată și cu privarea ilegală de libertate, precum și în legătură cu condițiile rele, alimentația necorespunzătoare în locul de detenție, starea sa de sănătate s-a agravat mult, fapt pentru care a fost nevoit să facă investigații și tratamente costisitoare, astfel, starea sa de sănătate s-a acutizat anume în perioada în care a derulat cauza penală și a fost în detenție, unde nu a beneficiat de un tratament corespunzător și efectiv, iar faptul că starea sa de sănătate a fost afectată pe perioada urmăririi penale și examinării cauzei penale, îl confirmă prin certificatele medicale anexate la acțiune. A notat reclamantul că, în legătură cu investigațiile și tratamentele medicale recomandate de medici, a suportat cheltuieli în valoare totală de 4333,83 de lei, ceea ce constituie 102 de lei - pentru analize, 1880 de lei- pentru examinare tomografică și 2351,83 de lei – pentru medicamente.

La fel, a relevat că pentru a-și apăra interesele în cadrul cauzei penale pornite împotriva sa, a fost nevoit să-și angajeze un avocat, fapt pentru care a suportat cheltuieli pentru acordarea de asistență juridică în mărime de 5000 de lei, fapt pe care îl confirmă prin bonul de plată WL nr. 945656. A concluzionat reclamantul că, prin acțiunile ilegale a organului de urmărire penală, procuraturii și instanței de judecată i-a fost provocat un prejudiciu material total în valoare de 412282 de lei.

De asemenea a precizat că prejudiciul moral care i-a fost cauzat pentru atragerea ilegală la răspunderea penală, aplicarea măsurii de constrângere în formă de obligarea de a nu părăsi localitatea, detenția ilegală în penitenciar, îl estimează la suma de 550000 de lei, or, i-a fost grav afectată imaginea, demnitatea și reputația sa profesională, pe parcursul activității sale în calitate de profesor, director al Colegiului și vicepreședinte a Consiliului raional a dat dovadă de o bună reputație, se bucura de încrederea și respectul colegilor de lucru, precum și din partea societății și comunității unde activa, însă, după pornirea cauzei penale, încrederea față de persoana sa s-a diminuat și era apreciat de societate și de colegi ca un infractor și un corupt, ceea ce ia creat disconfort emoțional și psihologic și i-a afectat demnitatea sa umană. A mai enunțat reclamantul că, cauza penală a durat mai bine de 5 ani și în

toți acești a fost purtat prin instanțe de judecată, a fost pus în situația de a-și demonstra singur nevinovăția, deși beneficia de dreptul la prezumția nevinovăției, era tratat și echivalat cu un potențial infractor.

Reclamantul a solicitat încasarea de la bugetul de stat a compensației pentru repararea prejudiciului moral în legătură cu acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în sumă de 550000 de lei, încasarea de la bugetul de stat a prejudiciului material produs în legătură cu acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în valoare totală de 412282 de lei, ceia ce constituie 402948,37 de lei - salariu neîncasat în legătură cu suspendarea din funcțiile deținute, 4333,83 de lei - cheltuieli și tratament medical, 5000 de lei - cheltuieli pentru acordarea de asistență juridică calificată, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 16 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) a fost admisă parțial acțiunea înaintată de Guțu Vasile împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

A fost încasat în beneficiul lui Guțu Vasile din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, suma de 612282,20 de lei, inclusiv 200000 de lei - cu titlu de prejudiciu moral și 402948,37 de lei - cu titlu de prejudiciu material, ce include 402948,37 de lei - cu titlu de plăți salariale pe perioada suspendării din funcțiile deținute, 4333,83 de lei - cu titlu de cheltuieli pentru tratament medical și 5000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică calificată. În rest, acțiunea a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Prin decizia din 22 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Justiției, Procuratura Generală și apelul incident depus de Guțu Vasile și a fost menținută hotărârea din 16 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru).

Prin încheierea din 22 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost corectată greșeala de calcul strecurată în partea dispozitivă a hotărârii din 16 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) prin substituirea în dispozitivul hotărârii a sintagmei „*Se încasează în beneficiul reclamantului Guțu Vasile din bugetul de stat, prin intermediul Ministerul Justiției suma de 612282,20 de lei, inclusiv 200000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, și 402948,37 de lei - cu titlu de prejudiciu material, ce include 402948,37 de lei cu titlu de plăți salariale pe perioada suspendării din funcțiile deținute, 4333,83 de lei - cu titlu de cheltuieli pentru tratament medical și 5000 de lei - cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică calificată*”, cu sintagma corectă „*Se încasează în beneficiul reclamantului Guțu Vasile din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției suma de 612282,20 de lei, inclusiv 200000 de lei - cu titlu de prejudiciu moral și 412282,20 de lei - cu titlu de prejudiciu material ce include 402948,37 de lei - cu titlu de plăți salariale, 4333,83 de lei - cu titlu de cheltuieli pentru tratament medical și 5000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.*”

Pentru a decide astfel, instanțele au reținut că la caz se atestă existența unei sentințe de achitare definitive și irevocabile, astfel Guțu Vasile are dreptul la repararea prejudiciului conform „Legii privind modul de repararea a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale

instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25 februarie 1998”.

Astfel, prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, procuratură și instanța de judecată i s-a produs un prejudiciu material în valoare de 412282, 20 de lei, ceea ce constituie salariul ratat ca urmare a suspendării din funcțiile deținute, în legătură cu cauza penală pornită împotriva sa, cheltuieli pentru tratament medical și cheltuieli pentru asistență juridică.

Referitor la prejudiciul moral, instanțele au conchis că sumă de 550000 de lei solicitată de Guțu Vasile cu titlu de prejudiciu moral este una exagerată, iar suma de 200000 de lei reprezintă o sumă rezonabilă și va acorda o despăgubire utilă și suficientă daunelor compensatoare pagubelor de ordin moral, această despăgubire corespunzând și criteriilor de despăgubire stabilite de CtEDO.

Instanțele au reținut că poziția Ministerului Justiției și Procuraturii Generale, precum că Guțu Vasile nu este îndreptățit să solicite despăgubiri în temeiul legii nr.1545 din 25 februarie 1998, deoarece acesta nu întrunește cumulativ condițiile prevăzute la art.3 și art.6 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998, nu poate fi acceptată, or, la caz se atestă existența unei sentințe de achitare, definitivă și irevocabilă, respectiv Guțu Vasile dispune de dreptul subiectiv la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin condamnare ilegală, pe motiv că în privința dânsului a fost emisă o sentință de achitare, rămasă irevocabilă, iar obligația de compensare a prejudiciului este pusă pe seama bugetului de stat.

La 21 octombrie 2022, Ministerul Justiției a contestat cu recurs decizia din 22 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului, recurentul a invocat decizia instanței de apel este neîntemeiată și pasibilă casării, instanța a aplicat eronat normele de drept material și aprecierea probelor a fost arbitrară.

A mai indicat că instanța de apel eronat și neîntemeiat a menținut hotărârea instanței de fond, în condițiile în care prin prisma prevederilor enunțate rezultă expres că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sânt necesare unele condiții speciale și anume existența faptei ilicite, or, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului. Mai mult consideră că, instanța de apel a analizat arbitrar poziția participanților la proces și a evitat aprecierea argumentului reprezentantului Ministerului Justiției privitor la faptul că prevederile art.6 și art.3 din Legea nr.1545 sânt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

Acțiunea nu întrunește toate condițiile de aplicabilitate a Legii nr.1545. Or, în astfel de circumstanțe, nu există nici temei legal de a solicita încasarea acestui prejudiciu. În partea ce ține de acordarea prejudiciului moral, a precizat că potrivit art.11 din Legea nr.1545 mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Astfel, consideră că din moment ce a fost emisă sentința de achitare a intimatului în comiterea infracțiunii, aceasta reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciu moral pretins că ar fi fost suportat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 22

iunie 2022, expediată în adresa părților la 13 septembrie 2022 (f.d.245, volumul-1).

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit de lege.

Analizând temeiurile invocate în cererea de recurs, în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către Ministerul Justiției, inadmisibil, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) al Codului de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă. În conformitate cu art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului. Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) al Codului de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de către Ministerul Justiției, nu pot duce la admisibilitatea recursului, or acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 al Codului de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare al recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs

implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează. Abordarea recurentului, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestuia cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune considerarea acestuia ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de către Ministerul Justiției.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) ale Codului de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Ministerul Justiției.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh